

Toerisme is groter dan ooit. Hoofdsteden worden overspoeld met bezoekers van heinde en verre. De wereld kraakt en piept onder de reislust van de steeds rijkere wereldburger. Vakantie is een recht en we vinden dat we daar ook optimaal van moeten kunnen genieten. Maar vaak is wat spannend is, veel stressvoller dan we willen. En tegelijkertijd trekken we met ons massatoerisme een grote wissel op steden, natuur en milieu.

Johan Idema, cultureel ondernemer, schreef daarom *How to be a better tourist*. Het is een boek over de geschiedenis van het toerisme, over de geneugten van vakantie, over de wildaard van vrije tijd. En het bevat 28 tips om een betere vakantiegever of toerist te zijn.

Om van zijn kennis gebruik te maken, legden we hem onze eigen vakantievulkanen voor, op locatie in de Heineken Hoek bij het Kleine-Gartmanplantsoen, om een beetje toerist te zijn in eigen stad.

Zelf gaat hij deze zomer drieënhalve week naar Brooklyn in New York, een huizenruil.
Het regelen van een vakantie is zo'n gedoe – het zoeken van betaalbare bestemmingen, goedkope vluchten, de beste plek – dat ik er bij voorbaat af chagrijnig van ben.
"Moet je dan wel weg? Soms is thuisblijven namelijk ook goed. Het regelen hoort erbij, maar dat moet je combineren met de voorpret. De voorpret bepaalt de beleving van de vakantie. Al jaren zet ik bij wijze van voorbereiding alvast spullen in een hoek van mijn huis: de zonnebrand, een hoek, mijn paspoort. Dat hoort bij de voorpret."

Vakantie viereren als kunst

Vakantie is voor velen een zegen, voor anderen pure ellende. Gelukkig is er nu een handboek om een betere vakantiegever te worden. 'De voorpret bepaalt de beleving.'

Lorianne van Gelder

Vlak voor de vakantie ben ik zo gestrest over inpakken en de laatste dingen afmaken, dat ik alleen maar kan snuiven.

"Je bent gewoon te druk voordat je weggaat. Het gaat om gedrag en mindset. Wat voor gedachten heb jij die maken dat jij dat doet? Ik geef in het boek speelse tips, maar ze zijn ook onderbouwd, want er ligt onderzoek aan ten grondslag. Wat bepaalt of je vakantie als leuk herinnert, is ook de mate waarin je voorpret had. Als jij chagrijnig op vakantie gaat en denkt dat je dan eindelijk ontspannt, kom je bedrogen uit."

"Werk ernaar toe, met zo'n plekje in je huis of praat er met mensen over. Dat verhoogt de zin in de vakantie en bepaalt de ervaring als je er bent. Ga ook iets later weg. Niet vrijdag: de deadline halen en zaterdagochtend op vakantie. Je kunt beter het weekend houden ter ontspanning en dan maandag weg. Of je vliegt op zaterdag, maar blijft de eerste twee dagen in je hotel. Je hoeft niet altijd het maximale eruit te halen. De meeste hartinfarcten en burn-outs gebeuren op de eerste dagen van je vakantie, juist door de stress die erbij komt kijken."

"Goed vakantie vieren wordt steeds moeilijker voor ons. Door de smartphone zijn we altijd bereikbaar en voor vliegen heb je altijd veel regelwerk. Op zich staat vakantie voor vrijheid, ontspanning en doen wat je wilt. Maar voor veel mensen levert het spanning op. Je bent in een andere omgeving, je moet eraan wennen, je slaapt misschien slecht. Leg er niet te veel druk op."

Vakantie in eigen land voelt minder als vakantie dan als ik naar het buitenland ga.

"We zijn te ambitieus als het om vakantie gaat. Ver weg gaan is voor sommige mensen een statussymbool. Onderzoek eerst eens waarom dat zo belangrijk voor je is. Een vakantie draait ook niet per se om het reizen, maar gaat om het kijken met andere ogen. Er zijn veel filosofen die daaraan hebben gerefereerd. Marcel Proust schreef al: 'De ware ontdekkingsreis is geen sprentrecht naar nieuwe landschappen, maar het waarnemen van nieuwe dingen.'"

"Je kunt ook thuis vakantie vieren. Maar voordat je dat doet, moet je wel een aantal maatregelen nemen. Zoals je huis wat anders inrichten. Een interieurontwerper tippte me rozenblaadjes op mijn bed te gooien en ervoor te zorgen niet in de dagelijkse routine te vallen. Bepoek plek-

FOTOGRAFIE: MICHEL

'Het gaat niet per se om het reizen, maar om het kijken met andere ogen'

ken in je buurt waar je nog nooit bent geweest of nodig een kok uit die voor je gaat koken."

"In het buitenland heb je natuurlijk sneller een nieuwe etnik en etnik. Maar Groeningen of de Gaasperplas kunnen al voldoende anders zijn om je een vakantiegevoel te geven. Ik ben niet per se tegen vliegen, maar vlieg dan wel met mate."

Ik wil niet ergens heen waar andere toeristen zijn. Zeker geen andere Nederlanders.

"Dat vind ik ook lastig. Ik stoort me ook aan andere mensen. Ik heb de neiging om plekken te kiezen waar het rustig is, of waar ik vroeg in de ochtend naartoe ga. Maar ik kan het ook omraden: dan ga ik aan de rand van een attractie zitten en kijk ik juist naar alle toeristen. Je kunt nou eenmaal niet de toeristen wegtoeren. Je kunt alleen je eigen houding veranderen."

"Het is wel interessant dat er steeds meer op weg ingespeeld, boekjes als *Guide Amsterdam* en *How to avoid other tourists in Amsterdam* doen het goed. Maar ik vind het niet de oplossing. Ga of attracties uit de weg, of omarm het, want het is niet te vermijden. Toeristen onderling communiceren heel weinig. Je hebt zelfs apps die andere toeristen op de foto wegwerken. Waarin natuur-

Ik voel me liever een lokale bewoner dan een toerist.

"Vakantie is eigenlijk een jong fenomeen, het hoort bij de verworven rechten van de eisers. In de jaren vijftig ontstond pas de eerste file van dagjesmensen. In de jaren tachtig en negentig begon het massatoerisme, tot het goedkoop vliegen van de afgelopen twee decennia aantoe. Vakantie is iets geworden waar mensen zich ook weer tegen willen afzetten, zeker de westerse, rijkere toeristen die met vakantie zijn opgegroeid. Voor veel andere landen is vakantie nog een relatief nieuw fenomeen. Chinese mensen vakantie met zijn allen. De westerse, rijkere vakantieganger doet het liever op een andere manier. Door langer op één plekje zitten, aan huizenruil te doen of vrijwilligerswerk te ondernemen."

"Ik ben laaier een keer naar Antwerpen gegaan. Dan kun je beginnen op de Grote Markt, maar ik wilde het anders aanpakken. Ik ben in de buitenwijken begonnen en circelde terug naar het centrum. Dan doe je hetzelfde, maar op een andere manier. De oorzaak van het massatoerisme ligt in het feit dat massa's mensen hetzelfde gedrag gaan vertonen. We kunnen wel blijven wijzen naar de toeristen in Amsterdam, maar gaan we ook zelf iets veranderen?"

Airbnb is het kwaad. Boek je een leuk huis, blijkt het een appartementenhotel te zijn of een manier waarop iemand dik verdient. En steden gaan eraan kapot.

"Ik ben eigenlijk een groot voorstander van Airbnb als het gaat om echte mensen die hun eigen woningen aanbieden. Je kunt dat ook zien op de site of mensen prachen hun eigen woning aanbieden tijdens hun eigen vakanties of dat het een woning is die continu aan toeristen wordt verhuurd. Het is jammer dat de site te veel commercie toelaat, zoals verkapte hotels. Ik ben zeker voor een beperking. Je moet een balans vinden in wie het tan doen en hoe vaak. De ontwikkeling is veel te snel gegaan."

Als ik van vakantie terug kom, ben ik alweer aan vakantie toe.

"Dat betekent dat je het anders moet invullen. Kom eerder terug dan dat je weer aan het werk moet. Het zegt ook veel over je werk. Hoe vervelender je je werkt, hoe meer je baal om weer aan het werk te gaan. Dat begint al een paar dagen voor het einde van je vakantie. Om een betere toerist te zijn moet je ook een betere werknemer worden."

Johan Idema: How to be a better tourist. Bis Publishers, €15.

→ Het boek van cultuurondernemer Johan Idema, bevat speelse, maar goed onderbouwde tips.
FOTO: HAPSMEELLE

